

Patologické jednání, radikalizace a benefity pro válečné a policejní veterány

1 Úvod

Problematika benefitů pro válečné veterány je tématem, které je rok od roku relevantnějším. Představa, že váleční veteráni jsou především vysloužilci z druhé světové války v důchodovém věku, je dnes již zastaralá. Mnoho sociálních benefitů daných zákonem se přitom zaměřuje právě na tento typ veterána. Přitom většina osob se statutem válečného veterána již dnes patří mezi tzv. novodobé veterány – za ty jsou označováni účastníci zahraničních misí, kterých se Česká republika¹ začala účastnit po roce 1989. Pro srovnání, poslední informaci o počtu žijících druhoválečných veteránů uvedlo Ministerstvo obrany ČR v roce 2019 a tehdy jich bylo 366 (MO ČR 2019). O rok dříve odhadl ředitel odboru pro válečné veterány plk. Eduard Stehlík počet novodobých válečných veteránů na 17 000 (Jadrný 2018).

Je proto třeba zabývat se také problematikou benefitů pro veterány v produktivním věku. V roce 2016 byl spuštěn web www.benefity-veterani.cz, který je však pouze prvním krokem k řešení situace. Benefity jsou roztříštěné, není o nich dobře informováno a mnohým veteránům nepřijdou dostatečné. Jednou z největších stížností je například absence sjednocené slevy na jízdné, zejména po zavedení velkých slev pro studenty a seniory státním nařízením z roku 2018. Ve stejné skupině válečných veteránů je také potřeba zabývat se problematikou jejich radikalizace a patologického chování², které se po konci služby může projevit. Problematika radikalizace veteránů v současné době není nijak systematicky podchycená a byť prozatím nejde o zásadní problém, situace se může zhoršit (Mareš 2020). Mezi možné důvody vedoucí k radikalizaci patří mj. frustrace z osobního neuplatnění (ibid.).

Patologické chování je příbuzným problémem zejména proto, že k němu mohou vést podobné důvody. Veteráni se obrací k návykovým látkám nejen jako ke způsobu vyrovnání se s posttraumatickou stresovou poruchou (Galbicsek 2020). Mohou také trpět značným stresem způsobeným nezaměstnaností, rodinnými problémy a obecným návratem do civilního života. Jedním z faktorů, který zatím není dostatečně prozkoumaný (a v českém prostředí vůbec), by mohl být určitý pocit zavržení a nedostatku prokázané úcty společností, které veterán svou vojenskou službou sloužil. Tento článek se tak zabývá možností vztahu benefitů pro veterány,

¹ Respektive tehdy ještě Československo.

² Jedná se o problémy jako například alkoholismus či gambling. Podrobněji popsáno níže.

a právě zmíněné problematiky radikalizace a patologického chování. Cílem je udělat prvotní průzkum možnosti, že větší důraz na zajištění a informování o existenci benefitů by mohl mít pozitivní dopad na problematiku popsanou výše.

V článku jsou kromě válečných veteránů zahrnuti také policejní veteráni. Ti narozdíl od válečných veteránů zatím nemají své místo v českém právu, ale často se potýkají s velmi podobnými problémy. Je proto nejen důležité je při řešení této problematiky také zařadit, ale především také upozornit, že například zavedení oficiálního statusu policejního veterána by bylo namístě.

Článek nejprve definuje, kdo je válečný a policejní veterán. Dále detailněji popisuje problematiku radikalizace a patologického chování. V rámci článku bylo provedeno ve spolupráci s Komunitním centrem pro válečné veterány v Brně (KCVV) dotazníkové šetření mezi veterány. V rámci dotazníku se veteráni vyjadřovali k otázkám týkajícím se radikalizace, patologického chování, existujících či možných benefitů a jejich potenciálu k prevenci či mitigaci popsaného negativního jednání.

Součástí článku je také sumarizace existujících benefitů pro veterány včetně jednotlivých spolků a jejich činnosti (viz přílohy 1–4). Závěr článku se pak zaměřuje na navržení možných benefitů a změn, které by mohly být prospěšné do budoucna. Návrhy vychází nejen z vlastní rešerše autora k článku, ale také z návrhů, které podali sami veteráni v rámci dotazníkového šetření.

1.1 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření, které proběhlo v rámci sběru informací k článku, má charakter především určité sociologické sondy. Hlavním důvodem, který vedl k rozhodnutí o použití dotazníku, je fakt, že problematika, kterou se článek zabývá, prozatím není do hloubky prozkoumána. Výzkumů a prací na téma radikalizace a patologického chování veteránů vzniklo jen poskrovnu a v českém prostředí zatím žádná. Zároveň – byť dané chování je možné částečně spojit s určitou nespokojeností po odchodu ze služby – zatím žádný výzkum problematiku nezkusil propojit s tématem dostupnosti benefitů pro veterány.

Šetření proběhlo formou polostrukturovaného dotazníku, přičemž většina z otázek byla otevřená. Výběr respondentů proběhl samovýběrem – dotazník byl rozeslán veteránům, na které Komunitní centrum disponuje kontaktem, a článek zahrnuje odpovědi těch, kteří se rozhodli dotazník vyplnit. Celkem byl dotazník rozeslán mezi 15 válečných a policejních veteránů a vyplnilo a vrátilo jej 7 z nich. Vzhledem k počtu respondentů a charakteru průzkumu lze jen

velmi obtížně jeho výsledky generalizovat. Účelem šetření bylo především získat prvotní náhled do problematiky z pohledu skupiny, které se nejvíce týká.

2 Radikalizace a patologické chování veteránů

2.1 Kdo je válečný a policejní veterán

Nejprve je třeba definovat, kdo vlastně válečným a policejním veteránem je. Pojem „válečný veterán“ je definován v Zákoně č. 170/2002 Sb.³, o válečných veteránech následujícím způsobem:

„Válečným veteránem je státní občan České republiky, který po 8. květnu 1945 jako voják v činné službě, příslušník armády, která v rozhodné době byla považována za armádu spojeneckou, nebo příslušník armády státu, jehož je Česká republika právním nástupcem, (dále jen „voják“) anebo jako příslušník bezpečnostního sboru konal službu

- a) nepřetržitě alespoň po dobu 90 kalendářních dnů v zahraniční misi v místě ozbrojeného konfliktu nebo v místě s výrazně zhoršenou bezpečnostní situací,*
- b) v souhrnu nejméně po dobu 360 kalendářních dnů v jiných zahraničních misích, než je uvedeno pod písmenem a), které se uskutečnily na základě rozhodnutí mezinárodní organizace, již je Česká republika členem, nejkratší započítatelná doba podle tohoto ustanovení však činí nejméně 90 dnů nepřetržitého výkonu služby,*
nebo
- c) jednotlivě v zahraničních misích po dobu kratší než dobu podle písmene a) nebo b), kdy však celková doba služby po vzájemném sečtení činí alespoň 360 kalendářních dnů, doba výkonu služby v místě ozbrojeného konfliktu nebo v místě s výrazně zhoršenou bezpečnostní situací kratší než doba uvedená pod písmenem a) se v tomto případě do celkové doby služby započítává čtyřnásobně, pokud po tomto přepočtu dosáhne nejméně 90 dnů“ (Zákon č. 170, § 3).*

³ Aktuální znění, které po novelizaci vstoupilo v platnost 1. 1. 2015.

Definici je uvedena v plném rozsahu, jelikož jde o právně závaznou definici, na jejímž základě bývalí vojáci získávají status válečného veterána a s ním i přístup k veškerým benefitům, které z něj vyplývají.

U policejních veteránů je situace složitější. Pojem „policejní veterán“ není právně definován, neplynou z něj žádné státem garantované benefity a v České republice existuje pouze na úrovni členství ve spolku. V současné době existují v ČR dva spolky, které svým členům status „policejní veterán“ udělují. Jedná se o spolky Veterán Policie ČR (VP ČR) a dále Nezávislý odborový svaz Policie České republiky (NOS PČR).

Spolek VP ČR jako základní podmínky pro členství uvádí „trvání služebního poměru 15 let – v přímém výkonu (lze udělit výjimku z délky služby), pobírání starobního nebo invalidního důchodu nebo příspěvku za službu, bezkonfliktní ukončení služebního poměru a souhlas se stanovami spolku (Policie ČR 2020)“. Spolek NOS PČR status udělí svým bývalým členům „jejichž řádné členství trvalo alespoň rok a služební nebo pracovní poměr trval alespoň 15 let nebo tento poměr skončil ze zdravotních důvodů.“ Případný status veterána dostanou i ti, kteří členem původně nebyli, ale odešli z pracovního poměru do starobního důchodu, invalidního důchodu či na výsluhový příspěvek po 30 letech (NOS PČR 2020).

Obě organizace spolu dlouhodobě neformálně spolupracují a v roce 2019 podepsaly i smlouvu o spolupráci, která mj. má za cíl pomoci v prosazování společných zájmů. Členové organizací držící status „policejní veterán“ jsou oprávněni čerpat benefity interně stanovené spolky, v případě NOS PČR jde například o nasmlouvané služby a slevy ze strany soukromých firem. Z pohledu práva se však svým statutem nijak neliší od běžného občana.

Následující dvě podkapitoly se obecně zabývají problematikou radikalizace a patologického jednání. Obě dvě zmíněné problematiky patří mezi širší škálu problémů, které můžeme u některých veteránů pozorovat a obě mohou mít velmi podobné důvody – obtížný návrat do civilního života, pocity zavržení, nedostatečná péče a prevence, potřeba se v civilu realizovat a být součástí nějaké skupiny/organizace.

2.2 Radikalizace u veteránů

Jedna z možných definic popisuje radikalizaci jako „víceúrovňový dynamický proces, během něž jedinec přijímá vyhraněné názory a postoje směřující k akceptaci, legitimizaci, podpoře a realizaci násilí na základě vyznávané ideologické nebo náboženské doktríny nebo přesvědčení (Vegrichtová 2019: 35)“. Ministerstvo vnitra ČR využívá definice, která je v zásadě velmi podobná, přidává však ještě informaci, že radikalizovaný člověk se vyznačuje netolerancí a útočí proti základním demokratickým ústavním principům (mvcr.cz 2020).

Někteří autoři s pojmem pracují v kontextu terorismu a vnímají radikalizaci jako strategii, kterou teroristické organizace používají k manipulaci a mobilizaci jedinců. Jiný názor, který prezentuje například Fraihi (2008), hovoří o radikalizaci jako o individuální zkušenosti jedince, který dobrovolně zásadně mění svůj postoj, a radikalizace je tedy definována jako psychologický proces, který vede k akceptaci extremistických idejí ze strany jedince.

Obecně může mít radikalizační proces různý průběh i dobu trvání a jeho příčiny lze rozdělit na radikalizaci na mikroúrovni, mezoúrovni a makroúrovni. Příčiny na mikroúrovni jsou především osobní společenské vazby, mezoúrovni je myšleno širší sociální okolí a komunity a makroúroveň odkazuje na obecnou společenskou situaci v zahraničí i domovském státě (Vegrichtová 2019: 36).

Váleční veteráni představují specifickou skupinu, která se může stát cílem radikalizačních snah, často ze strany radikálně pravicových skupin. Koehler (2019: 18) hovoří o tom, že donucovací orgány a zpravodajské služby často varují před veterány, kteří odchází ze služby s pocitem nespokojenosti, rozčarování a zklamání. Přesně tito veteráni se mohou stát snadným cílem pro rekrutaci ze strany radikálně pravicových hnutí a skupin. Radikální hnutí nabízí veteránům pocit validace a svou strukturou mohou připomínat armádu, což bývalým vojákům dává pocit, že opět někam „patří“ (Atuel 2018). Mezi nejrizikovější skupiny patří zejména ti veteráni, kteří se cítí marginalizovaní a zavržení svou vlastní komunitou a hledají proto náhradu v podobě radikální skupiny. Konkrétní případy mohou být pocit rasové či etnické nerovnosti či obecný pocit, že s veteránem (nebo členy jeho skupiny) není nakládáno spravedlivě (ibid.).

Pokud jde o problematiku radikalizace válečných veteránů, obecně bylo provedeno jen velmi málo výzkumu. V českém prostředí pak takový výzkum prakticky neexistuje. Nejbližší se problematice přiblížila zřejmě sociologická sonda z roku 2010 (Mareš, Smolík & Vejvodová), která se zabývá postoji a názory příslušníků AČR ve vztahu k extremismu. Autoři mj. zjistili, že 30,2 % respondentů se setkali v rámci AČR s projevy politického extremismu a radikalismu. Dále 52,8 % respondentů uvedlo, že se v AČR lze setkat s extremisty a radikály a 43,5 % odpovědělo, že se lze setkat s projevy rasismu (ibid.). Způsob, kterým byl výzkum proveden, nabízí omezenou možnost generalizace a také se nevztahuje přímo na veterány, nýbrž na aktivní příslušníky AČR. I přesto však alespoň poukazuje na přítomnost problematiky a ukazuje, že tématem má smysl se zabývat.

Mareš (2020) uvádí, že „někteří veteráni ozbrojených sil a bezpečnostních sborů jsou prolnutí s extremistickým spektrem a u dalších hrozí jejich radikalizace“ a navrhuje několik způsobů,

jak proti radikalizaci veteránů bojovat⁴. Zde však stopa problematiky v české akademické sféře končí.

2.3 Patologické chování u veteránů

Pojem sociální patologie je velmi široký a používá se jako souhrnné označení nezdravých, abnormálních a obecně nežádoucích jevů, které se ve společnosti objevují (Fischer & Škoda 2014: 15-17). Dnes je pojem někdy nahrazován také výrazem „sociální deviace“ – ten má však odlišný význam. Deviantní chování je odlišné od společenské normy, ne však nutně negativní. Patologické chování je pro společnost i jedince negativní za každých okolností (ibid.).

Fischer a Škoda (2014) jako sociálně patologické jevy jmenují: agresivitu a násilí; suicidální jednání; zneužívání psychoaktivních látek; návykové a impulzivní poruchy; novodobé nelátkové závislosti; body image a její sociálně patologické projevy; sociálně patologické jevy spojené s prostředím rodiny; kriminalitu a delikvenci. Z vyjmenovaných možností je zřejmé, že jde o velmi širokou problematiku. Široké kategorie zahrnují problémy, jako je agresivita, vandalismus, sklony k sebevraždě, závislost na alkoholu či drogách, patologický gambling, sexuální zneužívání, sklony ke kriminalitě a mnoho dalších.

Zřejmě nejlépe prozkoumanou oblastí jsou sklony veteránů k alkoholismu. Ty souvisí zejména s posttraumatickou stresovou poruchou (PTSD) a dalšími problémy po návratu do civilního života. Například mnoho vojáků, kteří sloužili či sloužili v armádě USA, se závislostmi bojují. Užívání drog a alkoholu je jedním ze způsobů, jak se vojáci vyrovnávají s psychicky náročnými zážitky z boje – v některých případech užívání vede až k závislosti. Mezi symptomy PTSD patří úzkostné vzpomínky, pocity beznaděje, problémy s mezilidskými vztahy, agrese, problémy se soustředěním či sebedestruktivní chování. Někteří veteráni se pak obrací na omamné látky jako způsob utlumení symptomů a k uniknutí z reality (Juergens 2020). Galbicsek (2020) mezi problémy, se kterými se po opuštění aktivní služby veteráni potýkají, uvádí kromě alkoholismu také bezdomovectví, sklony k sebepoškození či sebevraždě a rodinné problémy. Uvedené obtíže spolu navzájem souvisí a v těžké životní situaci mohou vést jedna k druhé.

Jiným typem jednání – ke kterému však vedou velmi podobné důvody – jsou sklony ke kriminalitě. Jedna z mála dostupných studií (Topolski, Green & Reichert 2019) uvádí, že v roce 2012 tvořili v USA 8 % z celkového počtu uvězněných veteráni⁵. Zajímavější je statistika, která

⁴ Například systematickou osvětovou prací, schopnost rozeznat příznaky radikalizace, organizování diskusí veteránů s politiky z různých částí politického spektra a další.

⁵ Pro srovnání, v té době tvořili veteráni zhruba 6,75 % populace USA. Poměr veteránů mezi uvězněnými byl tak o něco větší než celkový poměr v populaci USA.

uvádí, že 64 % veteránů bylo odsouzeno za násilné činy, zatímco mezi ne-veterány bylo za takové činy odsouzeno pouze 52 %. Podobnou disparitu lze najít i u sexuálního násilí, kde bylo u veteránů za takové jednání odsouzeno 35 % zatímco ze zbytku populace jen 23 %.

Autoři dále hovoří o potřebách veteránů, které nejsou naplňovány. Mezi problémy, se kterými se veteráni po návratu do civilního života potýkají, uvádí například: chronické bolesti, amputace, ztrátu sluchu, PTSD či závislosti. Zároveň upozorňují na stigma „étosu válečníka“ – důraz na soudržnost jednotky (potřeby většiny jsou více než potřeby jednotlivce), odhodlání splnit misi a stoicismus. Jelikož jsou tak osobní potřeby jednotlivce považovány za podřadné, ti, co hledají pomoc, mohou být považováni za slabinu. Tato mentalita bývalým vojákům zůstává i po konci služby a může se promítnout v podobě neochoty vyhledat odbornou pomoc. Je odpovědností státu, aby nabízel dostatečnou pomoc s problémy, které studie jmenuje. Autoři uvádí, že právě pokud nejsou tyto základní potřeby veteránů naplňovány, může to přispět k tomu, jak často mají veteráni problémy se zákonem.

Je třeba uznat, že uvedené příklady a studie nejsou z českého prostředí. Poznatky z nich plynoucí lze však shrnout poměrně univerzálně. Existuje nezanedbatelná šance, že veterán se po návratu do civilního života bude potýkat s celou řadou jen obtížně řešitelných problémů. V případě, že neexistují dostatečné struktury, které by mu v takovém případě nabídly pomocnou ruku, existuje opět nezanedbatelná šance, že své problémy začne řešit některým z typů popsaných patologických jednání. V téměř dekadu starém textu o PTSD navrhl Kulíšek (2011: 108), že by Ministerstvo obrany ČR ve spolupráci s Československou obcí legionářskou a Sdružením válečných veteránů ČR mělo urychleně vypracovat komplexní program všestranné péče o válečné veterány. Kulíšek dále uvádí, že po návratu zůstávají váleční veteráni „opuštěni, sami se svými problémy.“ I proto má smysl se problematikou zabývat také v českém prostředí.

2.4 Benefity pro vojenské a policejní veterány

Součástí zadání studie Komunitního centra pro válečné veterány (KCVV) je také sumarizace již existujících benefitů dostupných válečným a policejním veteránům. Některé benefity a práva jsou dána zákonem a nabízena centrálně Odborem pro válečné veterány, který zřizuje Ministerstvo obrany ČR. Další benefity jsou však nabízeny různě na úrovních krajů i jednotlivých měst. Součástí problému nedostupnosti benefitů pro veterány je špatná informovanost a absence pravidelně aktualizované databáze, ve které by veteráni našli, co je jim vlastně nabízeno.

Jedním z příkladů je například spolupráce Odboru pro válečné veterány s Úřadem práce ČR. Ministerstvo obrany ČR a Úřad práce ČR podepsaly v roce 2017 memorandum⁶, kde se zavázali ke spolupráci na zvýšení zaměstnanosti válečných veteránů. Od té doby např. vznikla metodická příručka při hledání zaměstnání pro veterány a Úřad práce ČR na vyžádání nabízí pro veterány speciální poradenství. Dle vyjádření KCVV však mnoho veteránů o těchto možnostech neví. Tuto informaci také podporuje studie z roku 2011, podle které se mj. 64 % respondentů z řad oprávněných veteránů nezúčastnilo po ukončení služebního poměru rekvalifikačních kurzů především proto, že o této možnosti vůbec nevěděli (Meca 2011).

Základní sada nabízených benefitů pro válečné veterány je popsána ve stejném zákoně, který i válečného veterána definuje – Zákon č. 170/2002 Sb. o válečných veteránech. Tento zákon válečným veteránům garantuje stravovací příspěvky, pomoc při začleňování do občanského života, psychologickou péči, pobyt ve vojenském ubyt. zařízení na nezbytně dlouhou dobu⁷, možnost finanční podpory na lázeňskou či rehabilitační péči a v neposlední řadě také zřizuje domovy péče o válečné veterány.

Odbor pro válečné veterány ČR dále zřídil web www.benefit-veterani.cz – ten sdružuje soukromé společnosti, které chtějí veteránům nabízet benefit. Nejčastěji jde o různé typy slev na pobyty, oblečení či vybavení domácnosti. Jde o první velmi důležitý krok ke sjednocení a zpřehlednění benefitů, které se veteránům nabízí. Mezi další benefity, které mohou veteráni čerpat na celorepublikové úrovni, patří program Zelená cesta⁸, SOS linky ve vojenských nemocnicích Olomouc, Brno a Praha či program preventivní péče „Válečný veterán“, který nabízí Vojenská zdravotní pojišťovna. Mezi další benefity, které veteráni mohou čerpat, patří psychologická a duchovní péče (služby psychologů a kaplanů) při vojenských nemocnicích a Komunitním centru pro válečné veterány. Odbor pro válečné veterány udržuje databázi firem, které mají zájem zaměstnávat válečné veterány.

Specifickou kategorií jsou benefity a služby nabízené různými spolky, které válečné veterány sdružují. **Československá obec legionářská** udržuje projekt Péče o válečné veterány, který nabízí pro veterány bezplatnou infolinku, zapojení veteránů do přednáškové činnosti, oslavné akce, organizace posledních rozloučení se zesnulými veterány a další. **Československý**

⁶ Celým názvem *Memorandum o spolupráci při zajišťování podpory zaměstnávání uchazečů o zaměstnání v rámci nástrojů a opatření aktivní politiky zaměstnanosti zvyšující konkurenceschopnost válečných veteránů na trhu práce s využíváním poradenských programů* (Ministerstvo obrany ČR 2017).

⁷ Nejvýše však jeden rok.

⁸ Systém, který zajišťuje zaregistrovaným osobám poskytování zdravotních služeb prostřednictvím odborných ambulancí ÚVN Praha v minimálních čekacích dobách na základě provedené objednávky. Je určený pro všechny typy válečných veteránů, příslušníkům AČR v činné službě, vojákům aktivních záloh a příslušníkům složek IZS a bezp. sborů.

legionář – SPIA má smlouvu o benefitech specificky pro svoje členy. V současnosti jde například o služby psychologa či finančního poradce, v minulosti například limitovaná sleva na obleky Bandi. **Sdružení válečných veteránů ČR** nabízí každoročně akci „Vánoční dárky pro děti válečných veteránů“, speciální poradenství ohledně získávání lázeňské péče či projekt „veteráni-samoživitelé“. **Spolek Vlčí Máky** provozuje programy ArmyHelp (pomoc v sociální, finanční či právní tísní), ArmyWoman (podpora v řešení specifických témat pro vojákyně a partnerky vojáků) či ArmyFriendly (firmy zapojené do programu nabízí slevy a výhody pro veterány a vojáky). Dále lze zmínit také **Nadační fond Regi Base**, který pomáhá především formou žádostí v konkrétních případech – např. při potřebě rehabilitačního pobytu nebo zdravotnických pomůcek konkrétního veterána.

Poslední kategorií jsou benefity, které nabízí jednotlivé kraje. V rámci rešerše pro tento článek byly osloveny všechny kraje ČR. Drtivá většina krajů nenabízí žádné benefity pro válečné ani policejní veterány. Jedinou formou zapojení bývají jednorázové příspěvky pro veteránské organizace⁹. Výjimku z pravidla tvoří Moravskoslezský kraj, který nabízí válečným veteránům regionální autobusy a MHD kompletně zdarma a také poskytuje zdarma pečovatelskou službu veteránům (a jejich partnerům/partnerkám), jsou-li starší 70 let. Druhou výjimkou je pak kraj Plzeňský, který osvědčeným veteránům nabízí slevu 50%. Další rešerše ukázala, že MHD zdarma či slevu pro válečné veterány nabízí města Bruntál, Plzeň a České Budějovice.

Ve velmi krátkém odstavci lze shrnout benefity pro policejní veterány. Vzhledem k jejich neoficiálnímu statusu jsou pro ně nabízeny pouze benefity, které mají nasmlouvané dva výše zmiňované spolky policejních veteránů. Dále jsou zahrnuti do vybraných benefitů výše zmíněného programu ArmyFriendly spolku Vlčí máky. Žádný z krajů existenci policejních veteránů specificky nereflektuje.

Jak vyplývá z této podkapitoly, benefitů pro válečné veterány existuje celá škála, v menším množství jsou pak benefity nabízeny policejním veteránům. Jedním ze zásadních problémů je, že zkompletovat informace v této podkapitole (kompletní seznamy benefitů viz přílohy 1-4) si vyžádalo několik hodin rešerše a kontaktování všech krajů v republice. Ačkoliv se tak na první pohled zdá, že veteránům je toho nabízeno mnoho, situace je složitější.

Kromě špatné dohledatelnosti je problematická také otázka, zda nabízené benefity veteráni považují za užitečné. V současné době neexistuje studie, ze které by šlo informace o

⁹ Např. Královéhradecký kraj pravidelně přispívá na sbírků Máky, hl. město Praha na nepravdělné bázi poskytuje podporu Československé obci legionářské a podobně.

spokojenosti veteránů s benefity čerpat. Z malého dotazníkového šetření, které bylo v rámci tohoto článku provedeno, však vyplývá, že veteráni spokojeni nejsou (viz níže).

Lze se také odkázat na článek magazínu CZ DEFENCE, což sice není odborný recenzovaný zdroj, nabízí však částečný vhled do problematiky. Autor zde vyjadřuje názor, že např. benefity nabízené na webu www.benefity-veterani.cz jsou na první pohled zajímavé, avšak mnohé z nich působí spíše jako bezplatná inzerce, neboť je lze získat i bez statusu veterána. Článek se mj. opírá také o diskusi válečných veteránů na uzavřené facebookové skupině Váleční veteráni ČR (Šiška 2020).¹⁰

¹⁰ Zajímavou poznámkou je fakt, že v tomto jen několik měsíců starém článku o dostupnosti benefitů autor jmenuje pouze výše zmíněný web a krátce se dotýká oficiálních zákonem garantovaných benefitů. I to poukazuje na fakt, že povědomost o veškerých dostupných benefitech (popsaných v kapitole) aktuálně není.